

הלכות יום כיפור – ג

נעלי גומי ועץ ביוהכ"פ ושב

משנה שבת סו, א

הקיטע (שנקטעה רגלו, רש"י) יוצא בקב שלו, דברי רבי מאיר, ורבי יוסי אוסר.

שוע"ר סימן שא

יא אסור לאשה ליתן בגד על צעיפה מפני הגשמים שלא ילכלכו הצעיף, שכיון שמתכוונת בו להציל מטינוף אינו נחשב מלבוש. אבל אם מתכוונת שלא ירדו הגשמים על בשרה ויצערוה מותרת לפרוס בגד על ראשה אע"פ שעל ידי זה ניצול הצעיף גם כן מטינוף. ואף כשמתכוונת בו להציל מטינוף בלבד, אם אינו מונח על ראשה בלבד, אלא היא מתעטפת בו גם כן רוב גופה כדרך מלבוש.

יב אין הקיטע שנקטעו רגליו יוצא בקב שלו, דהיינו שעושה כמין דפוס של רגל וחוקק בו מעט לשום ראש שוקו בתוכו. ואין עושה קב זה כדי להלך בו ... אלא עשיית קב זה הוא בשביל שלא יהא נראה כחסר רגל אלא נכה רגל, לפיכך כיון שאינו צורך הילוכו (הרי הוא משוי) ואסור לצאת בו (ואף שכל דבר שיש עליו תורת מלבוש מותר ללבשו ולצאת בו אף שאינו צריך ללבושו לצורך הליכתו אלא לצורך אחר, ואם כן הוא הדין קב זה שהוא מנעל שלו למה לא יצא בו, אע"פ שאינו צורך הליכתו אלא להתחפש בו שלא יראה חסר רגל. לפי שקב זה אין עליו תורת מנעל כלל הואיל והוא של עץ ואין נקרא מנעל אלא של עור כמו שיתבאר בס"י תרי"ד ... אבל מי שאינו קיטע מותר לו לצאת במנעל של עץ.

יג וכן חיגר שאינו יכול לילך כלל בלא מקל מותר לצאת בו ... דומה למנעלים שכל גופו נסמך עליהם בכל הליכתו, ולכך מותר לצאת בהם אף אם אין עליהם שם מנעל כגון של עץ.

לז במקומות שנהגו לקפל הטלית ולהניחה כך מקופלת על כתפיהם סביב צוארם והולכין כך אף בחצרות ובבתיהם, מותרים לצאת כן בשבת אף לרשות הרבים, שדרך מלבוש הוא להם. אבל אם אין הולכין כן בבתיהם, אלא כשיוצאין לחוץ מקפלין הטלית על כתפיהם תחת הגלימא להביאה לבית הכנסת, אסור לצאת כן בשבת, ואם יצא חייב ... וכן יוצא אדם בסודר המקופל ומונח על כתפו הואיל וכך הוא דרך לבישתו ... אבל במקומות שאין כך דרך לבישתו, כגון במדינות אלו, אם רוצה להוציא סודר צריך לכסות בו ראשו ורובו דרך מלבוש גמור. ואם אין הסודר רחב כל כך לכסות ראשו ורובו, יש לו תקנה לעשותו כמין אבנט ולצאת בו.

מא לבדים הקשים הרבה, אסור להוציאם לרשות הרבים או לכרמלית כשהוא מעוטף בהם דרך מלבוש, לפי שאינם ראויים למלבוש ונראים כמשוי.

קונטרס אחרון שם ס"ק ה

ואף שהתוספות ור"ן לא כתבו כן ... מכל מקום אנו לא קיי"ל הכי, אלא כר"י שחתיר ביום הכיפורים אפילו במנעל של עץ כמו שיתבאר בס"י תרי"ד.

שוע"ר סימן תריא

ב ומה הן הדברים האסורים, מלאכה אכילה ושתייה רחיצה וסיכה נעילת הסנדל תשמיש המטה. אבל אין חיוב כרת אלא על מלאכה ואכילה ושתייה שנאמר וכל הנפש ... אשר לא תעונה ונכרתה וגו', וסתם עינוי הוא מניעת אכילה ושתייה, כמ"ש ויענך וירעיבך ויאכילך וגו', ושתייה בכלל אכילה. אבל רחיצה וסיכה ונעילת הסנדל ותשמיש המטה, אע"פ שגם הם נקראים עינוי לפעמים, כמו שלמדו חכמים ממדרש הפסוקים, מכל מקום סתם עינוי לא נאמר ברוב הפעמים אלא על מניעת אכילה ושתייה בלבד. ומכל מקום כיון שגם הם נקראים עינוי לפעמים לפיכך גם הם אסורים ביום הכיפורים מן התורה, שנאמר שבת שבתון, וקבלו חכמים בפירוש הפסוק, שבות מכל דבר שנקרא עינוי לפעמים.

ג ואיסור דברים אלו מסר הכתוב לחכמים, והם הקילו בהם כמה קולות כמו שהיה נראה בעיניהם להקל.

סימן תריד

ב נעילת הסנדל כיצד אסור לנעול מנעל של עור וסנדל של עור ... ומי שאפשר לו טוב להחמיר בסנדל של עץ אפילו אינו מחופה עור.

ג אבל מותר לנעול סנדל או מנעל של גמי ושל קש ושל בגד או של שאר מינים, שהרי גושי הארץ מגיע לרגליו ומרגיש שהוא יחף. ועוד שלא אסרו אלא מנעל וכל שאינו של עור אינו נקרא מנעל אלא מלבוש.

ד וכן מותר לכרוך בגד קשה סביב רגליו ומותר לצאת בו אפילו לרשות הרבים, אע"פ שבכל שבתות השנה אסור לצאת בו לרשות הרבים כיון שאינו דרך מלבוש, מכל מקום ביום הכיפורים כיון שאסור בנעילת הסנדל ואי אפשר לו לנעול מנעל של עור נקרא זה דרך מלבוש לאותו היום.